

Ց Է Լ Է Ք

Մ Ո Ւ Ս Ս Վ Վ Ե Ր

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ, ՇԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՍԷՊԱՇԻՍԻ ՍԻՏԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

ԳՍՎԱՒՏԻ ՆԱԳԼՐ ՀՈՒՐՈՒՅ
ՕՍՄԱՆԼԸՃԱՏԱՆ ԷՐՍԷՆՆԻՃԷԵԷ

ՕՆԵՔՏԻՆԸՆԻ ԱՐԱԽՈՒՔՏԻՆ ՏՆԻՄԱԼ (սա. 267)

Ի Ջ Ա Հ Ա Թ

Ա. Հատար զագրնտա խափիփ սես-
լի օլան հուրուֆագտան Ե հարփը,
պաղի սագըլ հարաքէ իլէ տէ հարէ-
քէլնիր, վէ Արապի ժարսի քէլիմագ-
տա, նէ վագըղ վէ նէ վէճհլէ սա-
գըլլաշաճաղը գախտէդէն մուայեէն
օլտուղունտան, պուրատա իղահա-
դընա լիւղիւմ կէօրիւմէեիպ, անճագ՝
գախտէսի էլ եէվմ մէֆգուտ օլան
Դիւրքի քէլիմագտա, սագըլլաշաճա-
րն ուսուլ վէ իղղիղալէրի զիրտէ
պէեան օլունուր:

ա. Պու հարփ Դիւրքի քէլիմագ էվ-
վէլլէրիւտէ տախիմ հարաքէլի խափի-
փէսիլլէ գալուպ, եալընըզ تانار դադար,
نهار դախար, վէ էմալլէրի կիպի փէք
նատիր մէֆթ ուհ քէլիմաթ մապատին-
տէ պուլունան հարփըն հարաքէսինէ

իղղիղալէն սագըլլաշաճաղը վագըլ իտէ
տէ, պունլարըն տա պէլքի հէր պիրի-
սի պիր սէպէպէ մէսնի խոուլինտէն,
հէման քէլիմէ էվվէլլէրիւտէ սագըլ
հարաքէ արմասը եօգ հիւքմիւնտէ տիր.

բ. Դիւրքի քէլիմէ արասընտա (')
قاطر گարրըր, قوطی գուրու, կիպի սա-
գըլլարտա փէք ալ ط հարփը իսթի-
մալ օլունուպ, խափիփ սագըլ տախիմա
Ե իսթիմալի լիտանըն գախտէլի մըթ-
րէտէսինտէն տիր, շէօլլէ քի.

Ֆիլիլլէրին միւղէատտիեէ թասվիլլ-
լէրի իչուն իլավէ օլունան էտաղը դա-
տիլլէ ալէլումում Ե դ հարփըտըր. قاراق
գարարմազ, قاراق گարարդմազ, سيرمق
սըրմըրմազ, سيرمق սըրմըրդմազ, اوومق
ուունմազ, اوومق ուունդմազ կիպի
քի, մաալիւմ օլտուղու իւզրէ պուն-
լարըն խափիփլէրի զագէն Ե դ, իլէ
եագըլըր: اکيرمک էլիրմեֆ, اکيرمک Ե-
լիրդմեֆ, درمک իրիլդմեֆ, درمک իրիլդ-
մեֆ, چورومک լիւրիւմեֆ, چورومک լիւ-
րիւրմեֆ: վէ սախրէ:

(') Զաթէն պու լուղէթ قاطر گاهումազ,
ֆիլիլլինտէն միւղազ տըր:

դ. Հէր նէվի սըֆաղարա իլավէ
 օլունարագ Դիւրքի վէ միւդէատտի
 ֆիլի եափան, ت زنه. շադ, էտադը
 տախի ت ٺ. իլէ եազըլըպ, խաֆիֆ-
 լէրտէ շեթ, վէ սագըլարտա շադ օ-
 գունուր. كوزلاत्मك կիւզէրէդմեֆ, خفيفلاत्मك
 խափիֆըդմեֆ, سيوريلتمك սիւրիդէդմեֆ
 قورولتمق պեհազրադմագ, վէ قورولتمق գու-
 րուրադմագ կիւլի:

դ. Սագըլ հարաքէ ինդիհասընտա
 ت ٺ, եազըլարըղընա միսալ. صالت ասադ,
 فات Գադ, آت ասդ, ֆագաթ փէք ազ
 քէլիմէլէր վար տըր քի, بالاظ պաշաթ,
 يولاظ փօշաթ, կիպի ط ٺ իլէ եազըլըր,
 վէ օնլար տա քէսիբէն լիսանա մախ-
 սուս լուղէդլէր տէյիլ տիր:

Ասվադտան մաախէզ օլան սագըլ
 հարաքէլի լուղէդլէրին տախի ախը-
 րընտա պուլունան ٺ հարֆլարը ت ٺ,
 իլէ, վէ էվվէլինտէ օլանլար իսէ ط ٺ,
 իլէ եազըլըր. چات Գադ, بات փիադ, خارت
 խարդ, طاق Թագ, طبق Թըգ, طينق Թընգ
 վէ զայրէ:

ե. Դիւրքի լիսանըն ումում մաս-
 տարլարը, ֆիլիլէրին էմրի հազըր
 միւֆրէտ մուխաթապընտան, (բայե-
 ռուն հրամայական եզակի երկրորդ
 դէմքը) եափըլըր. վէ ախիր ت ٺ իլէ
 ինդիհա էտէն խաֆիֆ սագըլ քեաֆ-
 ֆէյի քէլիմագ ت ٺ, իլէ եազըլարդ-
 տան սօնրա, էտադը մաստար օլան
 مك անֆ, ق անագ, իլավէ գըլընըր:

Խաֆիֆլէրինէ միսալ. سورت սիւրդ,
 سورتمك սիւրդմեֆ, اوت Խդ, اوتكم Խդ-
 մեֆ:

Սագըլարընա միսալ. بات եադ,
 ياتق եադմագ, صات ասադ, صاتمق ասադ-
 մագ, վէ էմապլէրի:

զ. Միւշգագ քէլիմէլէր տախի պիլ
 ումում պու գախտէեէ դապի տիր:

طونوق Գաշընդը, اتاق ադագ, قاجنتي
 Թուդուգ, قاق Գադդ, باغبين եադդըն,
 چاتلاق Գադդագ, صارقتيلق ասազընդըրդ.
 վէ զայրըհիւմքի, պունլարըն խաֆիֆ-
 լէրի թապիյի ت ٺ. իլէ եազըլըր.
 اورق كيندھيندھي سورتمك սիւրդդէֆ,
 Կօրդի ڪوتو ֆիւդիւֆ. վէ սաիրէ:

(Իխարա) պու իգահաթտան աննաշըլըր
 քի, Դիւրքի քէլիմաթըն իպդիտասընտա
 օլան ք հարֆը էյէր խաֆիֆ իսէ, ت ٺ,
 վէ սագըլ իսէ, ط ք, իլէ եազըլըր. վէ
 վասաթտա վէ ինթիհատա օլան ք հարֆ-
 լարը, կէրէք խաֆիֆ օլուն կէրէք սա-
 գըլ ت ٺ, հարֆը իլէ եազըլմագ գախտէ-
 յի ումումիլէ իգթիգասընտան օլուպ, է-
 կէրչի իմասը ط ք, իլէ օլանլար վար իսէ
 անլէր տէ մահտուտ, վէ չօգլարընըն իսէ
 էճնէպիտէն մաախէզ օլուղըն մէսպուդ
 խոուլինտէն, գախտէեէ բապթը միւմքին
 օլմամագլէ պիլ միւմարէսէ էօյրէնլիմէլի
 տիր:

է. Կէլէլիմ քի ط ք, վէ ت ٺ, հար-
 ֆըմըգա նագլ օլունարագ, խաֆիֆ
 սագըլ պիլ պիլինտէն դէֆրիդ օլու-
 նա պիլմէք սուհուլէթի վար իսէ տէ,
 շիմոխէէ դատար Դիւրքի մուհարրէ-
 րադտա ٺ հարֆըմըգըն մահիեէդի
 աննաշըլմամըչ, վէ էվվէլճէ մաթպու-
 ադտա հէր նէ գատար խդիմալ օլու-
 նուր օլտուղըն կէօրիւլմէքտէ իսէ տէ,
 պիր ուսուլա միւսդէնէտ օլմանըպ
 բասդ կէլա օլտուղընտան, ախիրէն
 խդիմալտան պիլ քիւլիլէյէ սարֆը
 նագար օլունմուշ տուր:

Հալ պու քի էկէրչի ٺ հարֆընըն ت
 եազըլընա մուգապիլ գուլլանըլմասը
 մութլագա իմլա պիլմէյէ միւդէվագ-
 գըֆ օլուպ, էլ եազըլարընտա պու-
 ֆարգըն կէօսթէրիլէ պիլմէսի հէրքէս
 իչուն իհդիմալտէն տէյիլ իսէ տէ,
 լիսանը Օսմանիեէ, վէ ուսուլու իմլա-
 եա վագըֆ օլան միւէլիֆլէրին պու

Ֆարգը կէօսդերմէլէրի էլղէմիեէդի պիր կիւն աննաշըըպ, վէ շեէ մուգապիլ դ իսդիմալինին գատիմիէշէճէյինի մէէմուլ էտէրիմ. զիրա պիղիմ վար օլան շէյի գուլլանմաներպ մէթրուք պիր հալտէ պըրագմամըզ իլէ, միլէլի սաիրէնին լիսանը սալլէրինէ եօզտան շէյլէր իհտաս, վէ կիւն պէ կիւն դէվսի էտիեօր օլմալարը արասընտա օլան Ֆարգըն, նէ տէմէք օլտուղունու աննանաճագ տէրէճէտէ կէօղլէրիմիզ աշըմըջ օլսա կէրէք տիր:

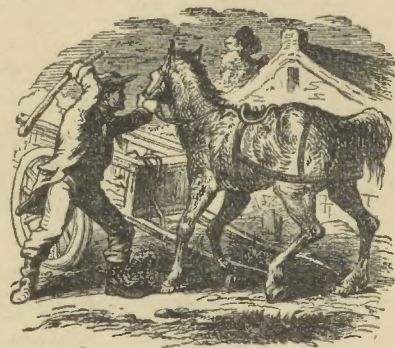
Վէ իշդէ էսպապը միւճիպէյի մէզքիւրէեէ մէպնի, իշպու պահարմըզտա պիղլէր բէշինէն օ ուսուլա ըիսեէթ էթմիշիզ տիր:

2. Հարֆը յ Տ, ճէտվէլի միսալտա խաֆիֆ հարաքէլի հարֆլար դաթարընա եաղըլըը իսէ տէ, պունտա տախի ճայը սըզգագ պագը միւհիմմ նօգթալար վար տըր շէօյլէ քի, պու հարֆ տախի քէլիմաթը Արապիյէ վէ Ֆարսիյէտէ խաֆիֆ վէ սագըլ հարաքէեէ դապի օլուպ, եէրինէ վէ իճապընա կէօրէ դէլէֆիլիզ օլունուր իսէ տէ. دولت سەپجەت، اءقء ساقرقا، مقصد مءاقرهس، قوء قورءنوس، بادشا، فاسիژان، مرد مءرس، دانء ساءلء، درءا سءرلءا կիպի. անճագ Դիւրքի քէլիմէ էվ վէլլէրինատ մութլագա խաֆիֆլէրէ մախսուս օլուպ, սագըլը շ թ, հարֆը տըր. վէ շանանը տըզգագ օլան ճիհէդի իսէ, շ թ, իլէ եաղըլըպ յ Տ, իլէ դիլէֆիլիզ օլունմասը տըր:

(Uayusի սօնրս)

Թէրդիեէ ԻԼՄ ԻԼԷ ՄԻ ԻՃՊԱՐ ԻԼԷ ՄԻ

Ամէրիգանըն Պօսթօն շէհրինտէ պիր չէօր արապաճըընըն պաշը դաեէթ սէրթ, վէ կէմ ալմազ պիր աթը օլուպ, չօգ տէֆա եօլտա հօմուգա-

րագ, վէ տէ ինատը թութարագ պագի եէրտէն պիր վէճհլէ կէչմէզ, վէ արապաճը իսէ տաեագ աթմատան պաշգա շէյ պիլմէզ իտի:

Լաքին աթ տաեաղը եէտիքճէ տահա պէտթէր շագընըր, վէ սահիպինին իսթէտիլի եէրի կէչմէտիքտէն պաշգա, արապատան տա պօշանըպ սահիպինի ալթընա ալմազ վէ էզէլէմէք ազմինտէ հըրսանըր ըար:

Կիւնիւն պիրիսինտէ եինէ պէօյլէ տաեագ աթմագտա, վէ պլինէֆս քէնտիսինի թէհլիքէեէ տիւշար գըլմագտա պուլունտուղու սըրատա, դաթըն պիրիսի իւսթէ կէլէրէք հալիմանէ պիր թարգիլէ «Տէլիգանը տէտի, էօյլէլիքլէ միւրատըն հասըլ օլմազ»:

«Նէ եափմալը սուլթանըմ, ճէվապ վէրտի արապաճը, պիր աթըմա տա խապէր աննատամանըմտա ազչամլարա գատար շունուն շուրասընտա մը դալայըմ»:

«Խայր, տէտի միւսատիֆ. էլպէթտէ աթ եիւրիւմէլի տիր ամմա, տաեաղա լիւզիւմ եօզ» պունու տէեիպ աթըն իքի ուզունլուղունտա պիր մարգաճ իքի կէթիրթտիրտի, վէ օրթալամա իլէ աթըն գույրուգճըզազընտան պաղլանըպ իքի պաճաղըընըն արասընտան կէչիրտի, վէ ուճարընը եուլարը իլէ պիրլէշտիրէրէք իլք տէֆա խըզ իլէ սիլքիպ, մուտիսարէն արգասընը տէօնէրէք չէքմէեէ պաշլատըյսա, աթ տախի թէրպիեէլի մայմուն կիպի մաթլուպընճա կէտէր իտի:

Գ Ա Յ Ս Ե Ր Ի Յ Է Ն Ի Ն Ա Ր Թ Ի Գ Գ Օ Ճ Ա Պ Ա Շ Ը Լ Բ Գ Ը

Օճեհեհինճիճիսիսիսեհեհեհեհեհեհեհ (սա. 264)

Իշթէ պու վէճհէ պու կէնճ պէքեար պլթլը իւսթլիւ թէհլիքէտէ, վէ գալպէն տախի էն զիեատէ իզթիրապ իշինտէ իտի:

Էսէրի նէգաքէթ վէ ինսանիեթ, պիր աոտէմին եալընըզ շախսընտան միւշա-հատէ օլունմասըլա պիլէ, Ֆայիտէ-սինի կէօթէրիր օլտուղու ինքեար օլու-նամազ, նասըլքի պու աոտէմին պընտա-նա գօնուլտուղու կիւնտէն իթիպարէն, քէնտիսինտէ օլան թապլիյի նէգաքէթ վէ լաթաֆէթ գուվվէթի, տիւշար օլտու-ղու պէլիեհտէն իսթիլապընա եարտըմ էթմէք իւզրէ իտի:

Չունքի պու պէքեարըն հապսինտէն պէրու թաշ խանըն օտապաշըսընը պիր թէլաշ ալըպ, վէ քէնտի քէնտինէ «չու զարիպ կէնճ էք էյի վագըթտան պէրու խանտա գալտը, վէ եալընըզ կէչէն սէնէ պիր այ գատար Չօրուճու ՄէրգուՓու-նեւ տօլաշըպ կէլմէսինտէն պաշգա, իքի սէնէեէ վարըեօր քի խանը պըրագմատը, վէ պիր կիւնտէն պիր կիւնէ պիր Ֆէնա-լըղը, վէ ուլղունտուղու կէօրիւլիւպ տուեուլմատը, զէվալընըն քիմի քիմ-սէսի եօգ պիր զարիպ տիր, պուեու պէն-տէն պաշգա քիմսէ թանըմազ . . . իմտի պանա տիւշըր քի, նէ էտիպ էտիպ էլ-տէն ալմալը, վէ պիր սէվապ գազանմա-լըբըմ» տէեհէրէք օրթալարա տիւշմիւշ իտի:

Հէր նէրէեէ կէթտիյսէ օրանըն պիւ-եիւլիւ Բարթող չօրպաճընա միւրաճաաթ էթմէտիքճէ իշին պէճէրիլէմէեէճէյինի աննանըպ, ագըպէթ մումաիլէյհէ պաշ վուրտու, վէ արթըզ նէ տէմէք, վէ նէ վէճհէ իճրա էյլմէք լեազըմ կէլտի իսէ, հիչ պիրիսինի տիրիղ էթմէեհէրէք չօրպա-ճընըն կէօյնիւնիւ եափըպ, վէ գուր-թարմազ սէօզիւնիւ ալտը:

Անճագ սիրգաթ մատտէսի կէթտիքճէ քէսպի ճէսամէթ էտէրէք, ճընկըսը պիր չօգ եհրէրէ սըչրամագտա, վէ նէ՛չէ

պէլի պաշը աոտէմէր սուի զանն թահ-թընտա պուլունմագտա օլտուգլարըն-տան. վէ պու աոտէմտէն իսէ, գաթընա հիւրմէթ վէ սէօզիւնէ էմնիեթէն ա-լընտա պիր պիլիլիճլիք պիլէ թալապ օլուն-մամըշ օլտուղունտան խայրը իշէրիմ տէ-եու գալգըպ տա տիպինտէ պիր պէլաեա օղրամամագ իհթիեաթըլա, պու աոտէմին մէմէքէթինտէն իամի ճիւսի իլէ պիր շա-հատէթնամէ կէթիթտիրիլմէսի, վէ պու կէլէսիյէ գատար հիչ պիր եհրէ չըգարըլ-մաեարագ մուհաֆազա էտիլմէսի շարթ գօնուլմուշ իտի:

Պու շարթա իսթինատէն Բարթող չօր-պաճը կէնճ զարիպի գուրթարըպ, վէ «Իշթէ մաթլուպինի հասըլ էթտիմ. ալ-թընտան պիր Ֆէնալըգ տօղար իսէ է-լիմտէն գուրթուլամագսըն հս. . .» տէ-եհրէք Օտա պաշը Գրիգոր ախպարա թէսլիմ էթտի:

Շիմտի մէսէլէնիւն վէ տէրտին էն չէ-թին ճիհէթի, Գրիգոր ախպարըն ումու-ղունա պինտի, վէ նէ իլէ թէէմին օլու-նաճաղընա պիր գարար վէրիպ տէ, ծնա կէօրէ պուլունմագ իւզրէ, պիր մէֆթա հէյեթիտէն օլտուղու հալտէ զընտան-տան չըգարըլան կէնճ զարիպի օ կէճէ խանէսինէ կէօթիւրմէյէ գարար վէրտի:

Գրիգոր ախպարըն խանէսի Սավաճճա մահալէսինտէ Ս. Յովհաննէս Եկեղե-ցիսի եագընընտա պիր էանաֆ էվի օլուպ, վէ աոտէթի գատիմէսի իւզրէ օլ կիւն տախի պէքեար ըէֆիգի իլէ տօղրուճա ժամա օղրատըգտան սօնրա, խանէսինէ վարըպ գափուեու չալտըգտա, աշմագ իւզրէ կէլէն օլտուղունտու աեագ սէ-սինտէն ֆարգընա վարմասըլա պէրա-պէր «միւսաֆիր վար» տէեու սէսլէնմէ-սի պիր օլտու:

Պու սէս վէրիլէ սէպէպ օ իտի քի, տահա եագըն վագըթլարա գատար պա-գի օլտուղու իւզրէ, Ամասիատա Ֆէվգ-էլատէ օլարագ նամահրէմիլիք կիւտիւլիւր օլտուղունտան, պիր գըզ եա տէ գարը-նըն սաշ թէլինի պիլէ, տիկէր պիր էր-քէյին կէօրմէսի զայրը ճաիզ ատտ օլու-նուր իտի:

Պինաէն ալէյհ էվլէրտէ հարէմ վէ սէ-
լամըզ օտալարը օլարագ, էրքէքլէր գա-
տընլարտան այրը օթ ուրուր, եէմէք սօֆ-
րալարընա վարասընա գատար այրը գօ-
նուրուր, վէ բէտէրին էվլատ, վէ գար-
տաշըն գարտաշ կէլինլէրի էիւզլէրինի
կէօրմէլէրի պիր մէմնուհեէթ հիւքմիւն-
տէ պուլունուր իտի:

Հաթթա զօգաղա չըգան գատընլար
անագլարընա պէրապէր չարչապա պիւ-
րիւնիւպ, վէ էիւզլէրինէ տախի սիեահ
գըլտան էօրիււմիւլ բէշէլէր թագընըր-
լար իտի:

Իմտի Գրիգոր ախպարըն զօգագ գա-
փուսու էօնիւնտէ «միւսաֆիր վար» տէ-
էիպ տէ պիրագ իլիշտիքտէն սօնրա իշէրի
կիրմիլ օլմասը, գափուհու աչան շանէտ
գարըտան գըզտան պիրիսի օլուր տա,
էատըրըր առէմէ կէօրիւնմիւլ օլուր, վէ
ուսուլու պէլտէէէ տօգուհուր տէեու
պիր թարաֆա սափսըն իչուն իտի:

Նէ հալ իսէ Գրիգոր ախպար միւսա-
ֆիրինի սէլամըզ օտասընա սօգուպ, վէ
էվլէլինտէն թիւթիւքլէրի գանըլմը, վէ
արալարընա էօնըլար գօեուլմուլ օճաղը
թութուշտուրտու, վէ պիր էյեամ աղըզ-
լարը գըզտըրտըգտան սօնրա միւսաֆի-
րինին իւսթիւնիւ պաշընը վէ չամաշըրը-
նը էագըլտըրտը, վէ օճաղըն սօլ թա-
րաֆընտա օլան տօլապընը աշըպ իպիլի
շիշէ իլէ միսք գօգուլու պիր տէ տուտ
րագըսը չըգարըպ, միւսաֆիրի իլէ պէ-
րապէր պիրէր իքիշէր աթըշտըրտը քի,
թամամ քէնտիլէրի պուլտուլար:

Վէ հէնուզ գաֆալարը սարմագտա
իքէն, պիր տէ թըգ թըգ օտա գափուսու
վուրուլուպ, Գրիգոր ախպար տըշարը
չըգարագ, պիր պագըր սինի իւզէրինէ
թուզլուղա, չաթալ գաշըգա վէ բէշիւր-
լէրինէ վարասընա գատար տիգիլմիլ, վէ
պիր գաշ գապ տա եէմէք թէրթիպ էտիւ-
միլ սօֆրանը ալտըրը իլէ իշէրի կէլտի,
վէ գատիւմ օտատա տուրան տէօրթ ա-
էագըլը պիր սուֆրալթը իւզէրինէ վագ
իլէ սըգատաշընա պուլուր էթտի:

Միւքէմէլ սիւրէթտէ գարընլարընը

տօեուրտուգտան, վէ գահվէլէրինի տէ
պուլուրտուգտան սօնրա «էյ էվլատըմ
տէտի. Գրիգոր ախպար միւսաֆիրինէ,
հայլը վագըթտան պէրու խանըլըգտա
խսէն տէ, սէնին քիմ օլտուղունու աննա-
մալը իքէն տախի, իւզէրինտէ կէօր-
տիւլիւմ շու նէգաքէթ, պաշընա կէլէն
Փէլաքէթտէն տօլաքը ճիլէրիմի տաղա-
տը, վէ պու տուլիու թէէսիրի իլէ տիր
քի, նէ էթտիւմ էթտիւմ սէնի մէլնուզ օլան
քէտէրլէրին հիլ պիրիսինէ օլրաթմագ-
սըզըն էօլիւմ կիրտապընտան գուրթար-
սըմ, իմաի կէրէք տիր քի, սէնտէ պէնի
էնտիլէտէն գուրթարասըն:»

«Հիլ շիւպէէ իսթէմէզ, տէտի պէքէար.
էյի պիլիթիւմ քի, էկէր սիգին թարաֆը-
նըգտան մուալէնէթ օլունմամըլ օլսա,
վէ պիր գաշ կին տահա աճ սուսուզ վէ
ուլգուսուզ օլ գանըլը գաթիլ մահալինտէ
տուրմագլըղըմ լէագըմ կէլսէ իտի, զըն-
տան գափուսուտան ճէնագէմի չըգա-
րաճագլարընտա սալա շիւպէէմ էօգ իտի
Իմտի սիլ քի պէնտէնիգի թանըմատըղը-
նըզ հալտէ ճանըմը գուրթարտընըլ իսէ,
էլպէթտէ ճան գուրթարանըմըն միւրատը
հէր նէ իսէ իճրասընտա պուլունահաղըմ
տըր:»

«Միւրատըմ պաշգա պիր շէյ տէյիլ
տիր, տէտի Գրիգոր ախպար. էալընըզ
սիգին քիմ օլտուղունու աննամագ վէ
թէէմին օլմագ իսթէրիւմ. զիրա պիլիւմ
էթտիլիմիլ պու պապտէ էալընըզ պիր
րիճա տըր. սիգի առըլ գուրթարան Բար-
թող չօրպաճընա քէֆալէթ էթմիլիւմ տիր.»

«Քիմ օլտուղումնումն . . . տէտի պէ-
քէար, հիլ էսիրիէմէմ . . . մաթլուպին
պու իսէ պիր շէյ տէյիլ տիր. պէնտէնի-
զին շիմոնիէ գատար քէնտիմի սէթր է-
տիլիւմ պիր շիւպէէ վէ հիլէտէն նաշի օլ-
մանըպ, էալընըզ պիր ճան թէհլիքէսի
իչուն իտի. սիլքի պուրատա, վէ աղըլ
ու խանալտան կէշմէտիք պիր սըրատա,
մատամ քի հասպ էլ ինսանիլէ էօմրիւմիւ
գաղանտընըզ, արթըգ պաշգա էիւզտէն
օլան թէհլիքէնին սիլպտէն սագընըլմասը-
նա մահալը գալըր մը:

«Ա՛հ . . . իքի կէօզիւմ, տէտի պու-
րատա Գրիգոր ախալար. նէ աճախա տիր
քի էյի ատէմէրին պաշընա պէօյէ պիր
պիրինի միւթէագգըս պէլալար կէւիր. . .
պագաւորըն պէն սէնին շու մահպուսի-
եթինին աղբըղընը տիւշիւնիւս տու-
րուեօր իքէն, կէրիտէ տահա աղբը վար
ըմը, էյ . . . նէ տիր սէօյէ պագաեբմ
իսմինի սէթրէ մէճպուր էտէն ճան թէհ-
լիքէսի:»

Պու կէնճ միւսաֆիր Գրիգոր ախալա-
րըն ղըեապէն վագը օլան հիւմէթինտէն
օ՛ տէրէճէ մէճլուպ, վէ մէմուռն օլուռ,
վէ չէքօխի չիլէ իսէ արթըգ կէրէյի կի-
պի իքմալէ վուսուլ պուլմուռ իտի քի,
Գրիգոր ախալարտան հիչ պիր սըրընը
սագլամանբալ, Փատիասա խոստոյանեյ օ-
լուր կիպի պիր հարֆ սըչրաթմագսըզըն
հէբսինի տէ աչմանբ, վէ էլինտէն կէլէ
պիլիր իսէ, օլ պապտէ տախի պիր մուս-
վէնէթ թալապ գըլմանբ գուրտու, վէ
պինտէն ալէյճ, ահվալը միւտհիչէսի հի-
քեանէսինէ շու վէճհլէ իպթիտար գըլտը:
(Գուսուրու պասկուս)

Մ Ա Ս Ի Ս

Վ Է Ն Ո Յ Ե Ա Ն Ա Ղ Ա Ի Ն Ի

Պիզ խամէյի աճիզիմիզէ հէր նէ գա-
տար զօրլաթսագ, վէ պիւթիւն գուվ-
վէթիմիզի ֆիքրիմիզէ թօփլասագ,
եինէ Մասիս տաղը հագգընտա շիմ-
տիեէ գատար շաիրլէր վէ միւվէրրիւ-
լէր թարաֆընտան վէրիլէն իզահա-
թըն, վէ ճիլտլէր իլէ քիթապ տօլ-
տուրան միւէսսիր շիրիլէրտէ կէօ-
րիւլէն թէէսիրաթըն, պինտէպիրիսինի
եազամանեաճաղըմըզը իթիրաֆ իլէ,
գարիուռու քիրամըմըզըն նազարը
տըզգաթընը օլ պապտէ գուեուտա-
թը արթիգէ, վէ իշարաթը մէսպուգէ
իւղէրինէ տավէթ էատէրէք, պուրատա

իշար օլունաճագ պահսըմըզ եալընըզ
ղիքը օլունան զէրվանըն միւվէրրիւսին
վէ միւէլիֆինի սալիֆէ թարաֆլա-
րընտան խանճարուռ մարդկային,
եանի էպնայը պէշէրին գուռտաղը իս-
միլլէ եատ օլունտուղու ճիհէթի իլէ,
պաղը մէրթէպէ տախի ճօղրաֆիաճա
մալիւմաթ իթասընտան իպարէթ օլա-
ճագ տըր:

Էվվէթ զիքը օլունան զէրվա պու-
նամը միւսպալազասըզ օլարագ, վէ պի
հագգըն իհրագ էթմիլ տիր, վէ տէ-
լիլի տախի սու թուֆանը ազապինտէ,
Նոյ Նահապետին կէմիսինին մէզքիւր
տաղըն տէրէսինտէ տուրտուղու, վէ
Ագամտան սօնրա իքինճի տէֆա օլա-
րագ ինսան գըամընըն չօղալմասը, վէ
րուի զէմինէ եանըլմասը, էսասէն օ-
րատան վուգուա կէլմիլ օլմասընըն
Ահտ իւլ Աթիգտէ մուգայեէտ պու-
լունտուղու տուր (Ծ՛ն. Ը)

Զիքը օլունան տաղա Ահտ իւլ Ա-
թիգտէ Արարաս թէսմիլլէ էտիլմիլ
իսէ տէ, պու քէլիմէ Իպրանի լիսա-
նընա նագլտա թախֆիֆ օլունմուռ,
վէ հէմտէ տաղ էթէյինտէ պուլու-
նան էօլքեանըն իսմի օլտուղու ճի-
հէթլէ, տաղա տախի օ՛ իսիմ վէրիլմիլ
իտուլի մէլհուզ տուր:

Չունքի սու թարաֆընտան 120 սէ-
նէ սօնրա օրալարը արթըգ ինսան իլէ
խընճախընճ տօլարագ, պիր չօղլարը
Սենաար թարաֆընա հիճրէթլէ գուլէ
ինշասընա թէշէպպիւս էթտիքլէրի,
վէ խալգըն ֆէվգ էլ ատէ քէսրէթի-
նէ նազարէն օլ հէվալիեէ Այրարաս
իսմինինոյ Նահապետին վէրմիլ իտու-
լի միւպէրհէն տիր:

Իմտի պու վէճհլէ Այրարաս իսմի-
նին էօլքեանեա մէլմուլ օլտուղու հալ-

տէ, տաղա մախսուս օլան ՄԱՍԻՍ իս-
մի տախի Սմասիա նախարարմբղ
թարափընտան քէնտի իսմինէ միւշա-
պիհ օլարագ վազ գըլընմը տըր քի,
ղիքը օլունան տաղըն էն եիւքսէք տէ-
բէսինէ միւնհասըր տըր:

Մասիս, Տորոս վէ Անտիտորոս տաղ-
լարընըն միւսէլսէլ շիւպէլէրինտէն
թէշէքքիւլ էտերէք Երեւան եագըն-
լարընտա էֆլարա սէր չէքէն էն եիւք-
սէք վէ պիթէվի թաշտան կիպի պիր
զէրվա օլուպ, խարիճէն պուլանըգ
հավալարտա գօեու տիւմանլար, վէ
աչըգ վագըթլարտա իսէ գարլար վէ
պուզլար իլէ միւհիթ կէօրիւնիւր, վէ
տախիլէն իսէ մատէնլէր վէ աթէշլէր
իլէ մէմու պուլունտուղու մէքուֆ
տուր:

Չունքի վագըթ վագըթ աթէշ
բիւքիւրէրէք խասարաթլար էթմիշ
օլտուղունուն մուգայեէտ պուլուն-
տուղու կիպի, 1840 թարիխինտէ տա-
խի, եագընընտա օլան, վէ Առկուրի
թէսմիւսէ գըլընան 300 էվլի պիր Հայ
քէօյիւնիւ, ֆըշգըրաղըր աթէշլէր լա-
վալար վէ բիւլլէր ալթընտա նապէ-
տիտ էթմիշ տիր:

Վէ շիմտի եինէ այնը իսիմ իլէ օ-
րատա պիր ճէտիտ գարիյէ շէնիլմէք-
տէ օլտուղու մէրվի տիր: Պալեստէ
ղիքը օլունտուղու իւզրէ Արարաս,
իսմինին էօքեաեա մախսուս օլան
Այրարաստան այլընտըղը միսիլու,
թիւրքճէ տախի մէգքիւր գարիյէ իս-
մինէ աթֆ իլէ, Մասիսէ աղոր տաղը
տէնիլմէսի, լիսանը թիւրքիտէ պազի
տէֆա եաղը պէֆճիսի, կիպի միւզա-
ֆուն իլէյհին միւսէրրէտ հալինտէ
գալմասը, իզաֆէթի պէեանիյէ իճա-
պընտան օլտուղունա նազարէն, Առ-

կուրինին տաղը տէմէք օլաճաղը իս-
թիալալ էտիլէ պիլիր:

Ճէտիտ ճօղրաֆիալար հիսապընճա
Մասիսին եիւքսէքիլի 17,000 գատէ-
մէ օլտուղու, վէ իւզէրինէ չըգըլմագ-
լըգ 100 սէնէ էվվէլինէ գատար միւմ-
քինսիզ ատտ օլունտուղու տէրքեար
իսէ տէ, եիւզ սէնէտէն պու եանըն-
տա, էրպապը մէրագ թարափլարըն-
տան հէր նէվի միւշքիլաթ կէօղէ ա-
լընարագ, վէ հիշ պիր թէշլիքէնէ
գուլագ գօնուլմաեարագ չէնտ տէֆա
չըգըլաղըր, վէ էն եիւքսէք տէքէ-
սինէ իսաչ ըէքզ էտիլտիլի վագը տըր:

Պալեստէ պէեան օլունան Տորոս
վէ Անտիտորոս տաղլարընըն Մասիսի
կէշինճէ կիւմիւշխանէ ճիվարընտա
Գաշղար. Վան կէօլիւնիւն ճէնուպ
թարափընտա Սիսիան. էրղուրումեա-
գընընտա Բիւրակն, (պին կէօլ) Ա-
րապիլիր սէմթինտէ եաճուր. Ագշէհիւր
գուրպինտէ էօմէր. Մարաշ ճիվա-
րընտա էշմա. Գայսէրիյէնին թարաֆը
ճէնուպիսինտէ Արգէնու. (էրճիաս)
Գարահիսար իթթիսալինտէ Մուրաս.
Գասթէմունի եագընլարընտա Պուշ-
ղար. վէ Այտըն ճիվարընտա Պապս
իսիմիլիլիլէ օն ատէտ տահա եիւքսէք
զէրվէլէրի օլուպ, պունլարըն էն մէշ-
հուրու էրճիաս տըր քի, 13,000 գա-
տէմէ իրթիֆաի օլտուղու (1), վէ ՄԱ-
ՍԻՍ իսէ ճիւմէսինին սէր տէսթէսի
պուլունտուղու տէրքեար, վէ թաա-
տատ օլունան միւսէլսէլ տաղլարըն,
Ասիայը սուղրաեը պիր գարա ատասը
չէքլինէ վազ էտէր օլտուղլարը ճօղ-
րաֆիայը թապիլի խարիթասը տէլա-
լէթիլլէ նիւմիւտար տըր:

(1) Ճէլէլին պիրլինճի նիւսիսէսինին 16ընճը
սահիֆէսինէ վազ օլունան Գայսէրիլի
չէհրի բէսմինտէ պու տաղա նազար օլունա:

ՄԱՍԻՍ ՎԷ ՆՈՅԵԱՆ ԱՂԱՒՆԻ

Մէգքիւր տաղըն ըէսմինտէ պիր գուշուն աղղընա ֆիլիս փարչասը ալլայ, Մասիսէ սօղրու կէթիրմէքտէ օլտուղու էլպէթտէ էրպապը մերագըն նագարը տըգգաթընը ճէլպ էտէճէք տիր:

Պու գուշ թուփանտան սօնրա սուլարըն չէքիլիպ չէքիլմէմիշ օլտուղունու աննամագ իւզրէ, Նոյ Նահապետին սալը վէրալիլի մուգատտէս կէօյէրչին օլուպ, վէ աղղընտա կէթիրտիլի տախի զէյթուն չիթ իշի տիր: կէօյէրչին արթըգ տիւնեանա աւագ պասա պիլիր օլտուղունու Նոյ Նահապետէ անընլա թէպչիր, վէ Նոյ Նահապետ իսէ զէյթուն տալընըն պարըշըգ մանասընա ալընըր օլտուղունա իսթինատէն, զագէպի Բապպանինին կէշտիլինի, վէ տիւնեանա սասիշ վէ

ըէֆֆան հիւքմ էտէճէյնի, զիր օլունան ֆիլիս մանասընտան թէվսիր էյլէմիշ իտի:

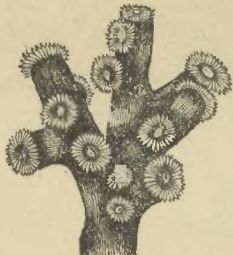
Պիղլէրտէ շու միհնէթ տիւնեասընըն մատտի մանէվի հէր տիւրլի թուփանլարընտան իիւպը կէրիպանըմըղլա, ճէնապը Հագգըն, ինսանլարա հիւննի իիթիլաթ, մահսուլլարա ֆէյղու պէրէքեթ, վէ արղու օլունան հալի սէատէթէ մուվաֆֆագիտէթ իհսան պուեուրտուղունու միւպչիր, Նոյ Նահապետին կէօյէրչին իլէ խուրմա ֆիլիս իրսալ պուեուրմասընը կէճէ կիւնտիւզ, վէ էղճան ու տիլ թէէննի էթմէլիեիզ տիր:

Մասիսին ըէսմինտէ կէօրիւլէն Ս. էջմիւսթիւն Նամ Կաթողիկէ վանգըմըղ Հագգընտա իճապ էտէն մալիւմաթ վէ իղահաթ, աթիեթ թաալիգ օլունմուշ տուր:

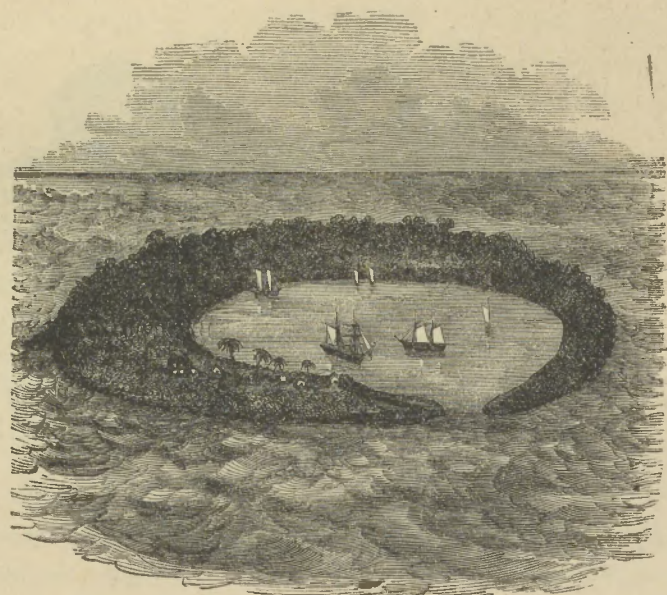
ՏԻՒՆԵԱՆՆԸ ԷՆ ՊԻՅՅԻՒՒՔ ԱՏԱՍԸ

Հատոր իսթիվանըն տախիլինտէ օլուպ, Մայէզիանըն թարաֆը ճէնուպիսինէ աիւչէն, վէ պիր թաղըմ ա-տալարտան թէչէքքիւ էտէն գըթա-եա, Ավսթրալիա թէսմիյէ օլունուպ, վէ զիբը օլունան ճէզաիր իչինտէ էն ճէսիմի օլան, վէ Ավսթրալիա եախօտ ճէտիտ Հօլանտա տէնիլէն ատա սըը տիւնեանըն էն ճէսիմ ատասը:

նուպ թարաֆը զաեթ միւնպիթ, վէ հավասը միւթէտիլ վէ սապիթ օլ-տուղունտան, էվրօպա մուհաճիրլէրի փէք զիեատէ իսթիֆատէ էթմէքտէ, վէ էնվաի մահսուլաթը արգիյէ վէ պէհաիմէ(¹) եէթիշտիրմէքտէ տիրլէր: Սիիրէն պու ատատա, թէմուր, քէօմիր, պագըր, վէ ալթուն մա-տէնլէրի պուլունտուղունտան, մու-հաճիրլէր արթտըգճա արթտը, ճէ-զիրէ կիւն պէ կիւն շէրէֆ ալտը. ճէ-

ՄԷՐՃԱՆ ՊԷՕՃԷՅԻ

ՄԷՐՃԱՆ ԱՏԱՍԸ

Պու ատատա թագրիպէն պիր մի-լիօնտան զիեատէ նուֆուս իւքեան էտէր օլտուղու կիպի, թէրպիէն տախի 7,750,000 միլ վիւսաթ հիսապ էտիլիւ. սահիլ թարաֆլարը քիւլիւէն ինկիլ-թէրրա հիւքիւմէթի ալթընտա իսէ տէ, իչէրիլէրի հէնուզ թէմամըյլա աննաշըլամաներպ մէճհուլ տուր:

Մէվսիմլէրի պիգէ մաաքիւս օլուպ, պիզիմ գըշըմըզ ընլարա եազ, վէ եա-զըմըզ գըշ տըը: Պու գըթանըն ճէ-

սիմ պինալար, վէ պիր չօգ եէրլէրինէ տէ շիմէնտիֆէրլէր եաիրլար:

Ավսթրալիանըն հինի քէշֆինտէ ա-սըլ եէրլիլէրի տիւնեանըն էն պաեա-զը վէ վահշի առէմլէրի օլտուգլարը, վէ զիրաաթ սանաթ նէ օլտուղունու պիլմէեիպ ալճըրըզ, վէ չօպանըզ իլէ իլթիզալ էտէր պուլունտուգլարը հալտէ, շիմսի զիրաաթ սանաթ վէ

(¹) Հայվանաթտան հասըլ օլան կէօն տէրի եափազ վէ սաիրէ:

մատենծիլիք ճիհեթլերինտե իլերի կեթմէքտե տիրէր :

Մէգքիւր ատատա էվլէլճէ իշէ եարար հայվանաթ վէ գուշ պուլունմաեբլպ, փեք չօգ հայվանաթ էվրօպատան նագլ օլունմուշ օլտուղու հալտէ, ախիրէն Լանչլան ըրմաղը հուտուտու իշինտէ, վէ Գօալ իսմինտէ պիր նէվի ճանավար պուլունմուշ տուր քի, պուտա տիրենանըն տիկէր հիշ պիր ճիհեթլինտէ կեօրիւլիւշ շէյ տէյիլ տիր :

Գօալ յօնար տէնիլէն գօեուն քէօ-

ալարագ պերապեր կեօթիւրիւր օլտուղու վազ օլունան ըէսիմտէ կէօրիւլիւր :

Պիր տէ ճէաիտ կուէնիա իլէ Ավսթրալիա ատատընն ճէնուպ թարաֆրնա տիւշէն տէնիղէ մէրճան տէնիղի թէսմիլէ օլունմագտա տըր. պունուն սէպէպի շու տուր քի օրանըն տէնիղի իշինտէ հասլ օլան երլարգ կիպի պիր նէվի պէօճէքլէր, տէնիղին տիպինտէ պուլունան դայալար իւղէրինտէ տօնարագ մէրճան օլուպ, արթըգ քի՛մ

ԳՕԱԼ

փէյի պիւլիւքլիւլինտէ օլուպ, տէրիսի սըգ թիւլիւ, վէ թիւլէրի գահավէ ըէնկի տիր : Գօալըն պօյնու գալըն, գուլագլարը գըսա վէ ուֆագ, կէօյտէսի տէ տօլիուն վէ սէմիղ օլտուղու հալտէ, աեագլարը չէվիք վէ գանճալարը գըեագ տըր :

Պու հայվանըն պիւթիւն կիւն իշի հէրի գագըպ եուվա եափմագտան, վէ աղաճլարա չըգարագ գուշավլամագտան իպարէթ տիր :

Գօալ պիրտէն զիեատէ եավրուլամաերլպ, վէ եավրուսունու տախի եալընըգ պըրագմաեա ինանամատըղընտան, հէր նէրէ կէտէր իսէ սըրթընա

պիլիր նէ գատար սէնէլէր տէվրինտէ կին սույուն եիւղիւնէ գատար եիւքսէլիրէր :

Վէ տէնիղ եիւղիւնտէ չալգանան սագլար վէ չիմլէր, վէ եախօտ տահա պաշգա շէյլէր բէյ տեր բէյ իւղէրլէրինտէ թօփլանարագ, վէ միւրիւրիւ զէման իլէ սէմրիեիպ վէ գուվվէթ ալարագ ատա թէշքիլ էտէրլէր, նասըլքի ՅէլէՅիւն ԱՅինճի նիւսիսէսինին 240 սահիֆէսինտէ զիքրի կէշէն Շիրքէթ ատալարը, մէրճանտան հապըլ օլմուշ օլտուղու կիպի, պահըր միւհիթի քէպիրին տահա պիր չօգ ատալարը պու վէճհլէ հուսուլա կէլմիշ տիր :

Ձիբր օլունան մերճան չօգ տէֆա աղաճ քիւթիւյիւ թարղընտա հասըլ օլուր օլտուղու , վէ թէչէքքիւլ էտէն ատա իսէ , զանն էտէրսին պիթթաս- միւթթամիլ օլունմուչ կիպի , թապիյի պիր հիւան վէ ըէսիմ ալարագ , պիր պօղաղ տէրունինտէ կէմիլէրիսթիեա- պընա միւսաիտ լիման թարղընտա եաիլըմագտա պուլունտուղու կէօ- ըիւլմիւչ օլուպ , պուրատա էօյլէ պիր ատա իլէ , աղաճ քիւթիւյիւ շէքլինտէ հասըլ օլան մէրճան ըէսիմ վաղ օլու- նարագ էրպապը մէրագըն նաղարը տըղգաթընա իրաէ գըլընտը :

ՄԻՒՃԻՊԻ ԻԹԻՆԱ ՊԻՐ ՎԱՍԻԵԹՆԱՄԷ

Օնեհսիննի նիւսիսեհեկն տաւ (սա. 258)

Մէրգում տախի Բուան շէհրի սա- քիւլէրինտէն օլուպ , իսի Ռաֆայէլ թամօն օլտուղունու , վէ մէշղուլիեթի ավօգաթըլգ օլտուղու ճիհէթլէ , իւ- զէրինէ ալտըլը պիր չիլքէթ միւնա- զաասընըն ըիւեթի զըմընտա մէր- քէզի օլան Փարիսէ կէթմէքտէ պու- լունտուղունու խապէր վէրիլը վէրմէզ , «սիլ ավօգաթ Ռաֆայէլ թամօնմու- սունուզ , տէտի Բասգալ . պիր պիւ- եիւք թէաճճիւպ շէքէրէք . . . (չունքի մէշհուր պիր զաթ օլտուղունու չօգ տէֆա էշիթմիշ իտի) տէմէք քի , պիզ արաեաճաղըմըլ հէքիմի պուրատա պուլմուչ օլտուգ » :

«էօյլէ օլմալը տէտի Ռաֆայէլ . էկէր վասիեթթնամէ իպարէսինտէ նագլի- նիղէ մուղաիր պիր շէյ եօգ իսէ , Գերապայժառ տավաեը զայպ էթմիշ տիր . . . » :

«նէ տէմէք տէտի , Բասգալ . պու սէօղիւն իւզէրինէ կէօյլէրինին իչի կիւ- լէրէք . պէնտէնիզ օ շաշղընլարտան տէյիլիմ քի , մուպլէճէ վէրէճէք հէ- քիմէ իլլէթիմի եաննըչ սէօյլէեիմ տէ , հէմաեքտէ տէվա պուլմաեըմ , հէմտէ ճանըմը թէհիլքէեէ գօեաեըմ . նասըլ քի տէտի իսէմ վասիեթթնամէ թըպըլ էօյլէ տիր : »

« Ուղուն ուզատըեա հիքեաեէսի պանա լեաղըմ տէյիլ տիր , Գերապայ- ժառ հագրէթչերի , վարիսաթը մէվ- ճոսեհսեհն ֆեհսի իսթէսիյի գաւսա- րընը մախսոմիսէ վիւսիս իպարաթը վաթ մը եօգ մու , պանա պունու սէօյլէ » տէտի ավօգաթ :

« էֆէնտիմ . իշթէ եինէ թէքրար- լաեըմ քէլիմաթը մէզպուրէ թագը- մըյլա մէվճուա տուր վասիեթթնամէ- տէ » տէտի , Բասգալ :

« իմտի շօճուղում , սանա լեաղըմ օ- լան տէտի ավօգաթ , եարընտան թէ- զի եօգ կէրի տէօնիւպ Լիօնա կէթմէք տիր . էլպէթտէ մահքէմէ պիր իյլամ սիւրէթի թէպլիզ էտէր , էկէր էթ- մէզ իսէ սէն իսթիտա էտէր իսթէր- սին , աէրունի իյլամտէ վասիեթթնա- մէնին այնէն սիւրէթի միւնտէրիճ օլ- մագ շարթ իսէ տէ , շաեէտ խիւլա- սէսի եաղըլըլչ օլուր իսէ , պիր սիւ- ըէթ տէ ասըլ վասիեթթնամէտէն ալա- րագ Փարիզէ կէլիլը պէնի պուլըրսուն (տէեու մահալլի իգամէթինի թաա- ըիֆտէն սօնրա , ճէվապընա միւպաշի- լէթ էտէրէք) օրատա սէնին իլէ մու- գավէլէմիղի թանղիմ իլէ տավաեըլ աէրէօհտէ էտէ պիլիլիմ , վէ սա- նա սըղը սըղըեա շունուտա թէն- պիհ էտէրիմ քի , մատտէեի քիմէեէ իֆշա էյլէմէ , վէ տավաեըլ գաղանա-

ճաղըմա տա էմին օլարադ ասլա թէէ- սիւֆ էթմէ աէեուպ, խաթմը քէլամ էյլէտի:»

Պու մէսէրբէթպախշ ճէվապըն իւ- զէրինէ Բասգալ տը Լէօնէլլի Լիօն- տան չըգտըըը կիւնտէն պէրու վազը օլմանան պիր նէվմի իսթիրահաթա կիրիպ, վէ Մօրփէնին իհսանքէրատի օլան մըչըլտաեըչար իլէ կէճէեի սա- պահ էթտի:

Վէ ալեսասպահ պու եէնի ալօ- գաթ համիտի իլէ պէրապէր, գահվէ ալթըսընը էթտիքտէն սօնրա, Լիօնա ալտէթ էթմիշ իտի:

Գերապայծառ հազրէթլէրի մուճա- իլէյհին ալտէթինի էլիթտիքտէ, իս- թիհալ էթմիշ օլտուղու էյլամ սիւ- ըէթինի, իսթիտան հաճաթ պըրադ- մագսըզըն հէման թէպլիզ էթտիրմիշ օլտուղունտան, վէ վասիեթնամէ սիւրէթի իսէ մէթնի էյլամոտ այնէն միւնտէրիճ պուլունտուղունտան Բաս- գալ տը Լէօնէլլի իչուն պաչգա թէ- չէպպիւսաթա մահալլի լիւզիւմ գալ- մամըշ, վէ միւթէագըպէն Փարիզէ աղիմէթլէ համի ալօգաթընը պուլ- մուշ իտի:

Ռաֆայէլ թամօն էյլամ սիւրէթինի քէմալը իթինա իլէ պիր գաչ աէֆա կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, տա- վանը իսթինաֆ էթմէտէ հէր հալտէ գազանահաղընա չիւպհէ եէրի գալ- մատը, վէ պիր գաչ կիւն իչինտէ Փա- ըիզճէ օլան իչինին թէսվիեէրէզիր օլմասը իչուն թէհաճիլ էտէրէք, իս- թամընտա պիր խուսուսի արապանա ըաքիպէն ալիւլ աճէլէ Լիօնա մուվա- սալաթ էթտիլէր:

(Գուսուրու պասկինա)

Ս Է Ա Տ Է Թ Ի Ի Ն Ս Ս Ն Ի Յ Ի:

Օնեհիսննի Աիւսիսեհն սկիւտ (սա. 261)

Պուրատա տիւշիւնմէլի տիր քի, պիրի պիրինտէն թէհիքէլի քէօբրիւ- լէրին պու գաչընճըսը տըր. վէ պիր չօճուգ մէքթէպ տէրալէրի իլէ Ֆիքը ըինի թէզեին էթտիքտէն, վէ պիր ա- տէմ գաթարընա կէչտիւմ տէլի պիւ- տիքտէն սօնրա, կէչճէլի պու էլք քէօբրիւնին շիմտիեէ գատար կէչ- տիքլէրինին էն թէհիքէլիսի օլտու- ղունու աննատա պիլմէք, իսքեաթ էթմէք, վէ իսթէնիլէն թարաֆա ճէլպ էյլէմէք նէ միւշքիլ շէյ տիր. վէ պի- նահն ալէյհ բէտէրլիք... էվվէթ թամ բէտէրլիք նէ չէթին տէրտ տիր...:

Պու քէրթէտէ աճըրըմ բէտէրլիլին աճիզ հալընը. զիրա շիմտիեէ գատար եալընըզ պիր ինատ, եախօտ գարըը- լըգ վէրիլմէմէք իւզրէ օլան պիր միւ- ըատ իլէ օլունան մուխալիֆէթ, պու սըրատա միւճատէլէեէ, վէ իսթիմալ տըր պէլքի աէ պիլա ըիզա մուամէ- լէեէ պաչլար, վէ հէր նէ գատար օգուճուշ, վէ իլիւմ թահսիլինտէ պու- լունմուշ օլսա տախի, բէտէրին թէճ- ըիւպէքեալըզը քէնտի իչուն միւճիպի իմթիսալ պիր նիմէթ օլտուղունու թէսլիւմ էտէճէք չօճուգ նէ գատար ազ չըգար...:

Իմտի պու նօզթա իւզէրինտէ բէ- տէր վէ վէլիլէրին չէքէճէլի միւշքի- լաթըն թէսհիլինէ էլթիրաք էթմէք արզուսիլլէ, պուրատա իսթըրա կէլէն պաղի խուսուսաթը պէր վէճհի զիր պէեան էտէրիւմ:

Բէտէր վասի վէ վէլիլէր հիմանէ աէնիլէն շէյին, քէնտի մուամէլէլէ-

րինստէն պէտ իսէր իտույնի պիլիպ, եվվէլա քէնտիլէրի պիլ ֆիլի հիմանէ- եէ հազըլլանմալը տըրլար շէօյլէ քի.

Ինսանլարըն պիր գըամը, հալինի վագթինի եէնմիշ, վէ իրատ ագարաթ բէյտա էթմիշ օլուպ տա, պիր իշէ իհ- թիեաճըմ եօգ տուր զէհապընտա պուլունարագ, իշտիլիք վէ սէֆա- հաթ թարիդի թէճվիլ էտէնլէր տիր:

Պու միսիլուլէր պիլմէլի տիրլէր քի, պու հալ իլէ տէյիլ էվլատ ու ահֆա- տա, պիննէֆա քէնտի քէնտիլէրինէ տէ պիւեիւք պիւեիւք զատըրլըզլար էթմիշ օլուրլար:

Չուն իսթիրահաթ տէեու պիլտիք- լէրի իշտիլիլին հէմ մատտի վէ հէմ- տէ մանէվի մազարրաթլարը վար տըր. մանէվի մազարրաթը, շուղուլլարը քէօլլէնմէք, վէ հիմանէ էտէճէքլէրի զաթլարը քէնտի թէճըիւպէլէրի սա- եէսինտէ պիլիլիլմէմէք, վէ մատտի մազարրաթը իսէ, վիճուտլէրինին սազըրլըզ, հալըրլըզ, վէ էնվաի րահաթսըրլըզա իլգա էտիլմէսինէ սէպէպիեէթ վէրմէք տիր:

Պու ճիհէթի թէճվիլ էտէճէք օլան զաթլար, պու նօգթանա պաղըպ կէշմէմէլէրինի, վէ պիր գաշ լահգէ միւթալէա իլէ պէրապէր, պու մի- սիլու իշտիլիլէրի իսթիրահաթ աատ էտէն թանըտըզլարը ատէմլէր իւղէ- րինէ ֆիքեր կէզտիրմէլէրինի րիճա էտէրիմ:

Իսմի տուեուլմատըգ իսաթէլիլիլէ- րի էլմա քիւրքլէրին իլինտէ, ծնուլ- մատըգ իլլէթլէրի, միւղէյեէն օտու- րար քէօշտիլնտէ, վէ երլար իլէ քէօ- թիւրիւմիլիլէրի իսէ, սէֆահաթ տէօ- շէքլէրինտէ կէօրէճէքլէրի, վէ իս- րաֆ սէֆահաթ, գումարպաղըզ, վէ

տահա էնվաի ֆէնալըզլարը, պաշը- ճա օ միսիլուլէրին էվլատ ու ահֆա- տընտա միւշահէտէ էտէճէքլէրի շիւպ- հէսիլ տիր:

Կէլէլիմ քի տաիմա իհթիւսաճ ալ- թընտա օլտուղու հալաէ, իշ եալի- մագլըղը, պիր խուսուսի մասլահա- թըն թէսվիլէսինէ, պիր տավանըն պիլթմէսինէ, վէ եալսօմ միւսթագ- պիլ իշուն պիր ճիհէթ վէ սիւրէթէ ինհիսար էտէն էլի պօշլար տաիսի, հէմ քիսպ ու քեարսըզ մէսարիֆ ալ- թընտա էղիլմէք, վէ հէմաէ էվլատ ու ահֆատընը իսօվարտալըզ, վէ պօշ- պօղաղըզ մէյտանընա սալը վէրմէք կիպի շէշիանէլի պէլիելէրէ կիրիֆ- թար օլուրլար:

Պու միսիլուլէր տէ գանի օլմալըլար քի, եէվմիլէ պիր էթմէք վէ սու վա- րասը չըգարաճագ գատար իշ տաիսի քեարսան տըր, վէ աթալարըն « իշ- տէն իշ տօղար» վէ « իշ առէմին պյ- նէսի տիր» լաֆղլարը տաիսի իֆատէ- միլէ պիրէր պիւրհան տըր:

Վէ պու վէճհլէ հիմանէ վագիֆէ- սիլլէ միւքէլլէֆ օլտուղլարը էվլատ իւղէրինէ նէզարէթ էտէր օլմալարը իսէ, սէատէթլէրինի թէէմին գըլա- ճագ էն միւհիմմ իուսուսաթտան տըր:

Եօգսա նէյէ եարար երլար իլէ էօմիւր, վէ աղճէ սարֆ էտիպ տէ էվլատըն թէրպիլէսի, վէ իլիմ թահ- սիլի պապիլնտէ զայրէթլէր շէքիլմէսի, էկէր քի պու սըրատա պաշը պօշ պը- րագըրըրլար իսէ ... զիրա « պասը- սըզ եօնղանը սէլ կէօթիւրիւր տէ- միլլէր»:

Համի օլաճագ բէտէր, վասի, վէ վէլիլէր. պու վէճհլէ քէնտի վագիֆէ- լէրինի թանըտըգտան սօնրա, հիմա-

եհեհ պէտ էթմէլէրինտէ իւք տէֆա շու ճիհէթի տէրխաթըր էթմէլի տիր- լէր եանի:

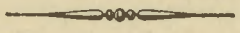
Չօճուգլար արթըգ պու սըրատա տէլիգանլը օլմուշ օլաճագլարընտան, պիթ թապի.քէնտիլէրինտէ տախի պիր ճէնապ, վէ էրքէքլիք տույղուլարը պաշլար. վէ պու տույղուլարըն հիւս- նիւ իտարէսի իչուն տըրգաթ օլու- նաճագ փէք չօգ սըրալար վար, հէլէ օ ճիհէթլէրին իղահաթընա կիրիշմէղ- տէն էվվէլ շուրասընը իղահ էտէլիմ: Զէնկին վէ քիպար չօճուգլարը գա- զանըլմըջ փարա, վէ էտինիլմիշ վարի- եթ իւզէրինտէ պուլունաճագլա- րընտան, փարա գազանմագտա օլան սուուպէթ, վէ միւշքիլաթը աննա- եամազլար, վէ հէր նէյէ քի մալիք իսէլէր պունլար գօլայլըզլա էլտէ է- տիլիւր, վէ իսթէնիլտիլի զէման մու- վաֆֆագ օլունա պիլմէսի գապիլ տիր սանըլար:

Վէ իշթէ եալընըզ պու եանլըջ զէ- հապ իլէ տիր քի, փէք չօգ զէնկինլէ- րին էվլատը, գազանըլմըջ վարիեթ- թին գասար ու գըյմէթինի պիլէմէ- եէրէք զայպ էթմիշ. վէ գազանմագ- րըգտա օլան սուուպէթի, էլինտէ օլա- լանը ուշուրտուգտան սօնրա տէրք էտէ պիլմիշ տիր:

Փագըր, եախօտ էննաֆ չօճուգլա- րընա կէլինճէ, պունլար տա պիրտէն զէնկինլէնմէք, վէ եագըն կիւնաէ գօ- լայճա վէ սիւրաթ իլէ իլէրի կէթմէք ճիհէթինէ սիւլիւք էտէրէք, նէչէրի պօեոունտան եօգարը իլէրէ կիրմիշ, վէ հէր կէօղիւնէ իլիշէն շէյէ հէվվէս- լէնմիշ, վէ ինթիհասընաա ազըտա պուլամանըպ պիւթիւն էօմիւնիւ տէրեսյը ուգուպէթէ իլըա էյլէմիշ տիր:

Պինաէն ալէյհ պու պապաէ զէն- կին չօճուգլարընըն կէօղէտէճէյի իլք նօգթա, նէ իլէ օլա պիլիւր իսէ էլտէ պուլունան վարիեթի մուհաֆազա գըլմագ իլէ պէրապէր, մուամէլաթը ախզ ու իթտեա միւտավէմէթ էթմէք, վէ էննաֆ, վէ ֆագըր չօճուգլարընըն նըշանկեահը իսէ, սիւլիւք էտէճէք- լէրի իլլէրտէ թէտրիճ իլէ իլէրի կէթ- մէնին թարիդինի թէճվիլ էյլէմէք օլ- տուղունու, եիւրէքլէրինէ եէրլէշտիր- մէլի տիրլէր:

(Մապաշի սօհրա)

ՈՒՍՈՒԼՈՒ ՔԻԹԱՊԷԹԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

Օնեհիւնճի Արսխեսեկն սեվալ (սա. 271)

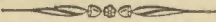
Իշպու քէֆալէթլէրտէն քէֆիեհտ էթմէք միւմքլին մի տիր:

Պալեատաթատատ օլունան քէֆալէթ սէնէտլէրինին պէշ նէվի, մուամէլէնին վէ տէյնին վուգուլիտէն սօնրա վէրիւլիշ օլաճագընտան, հիւքիւմէրի իճրա օլուն- մագսըզըն հիշ պիրիսինտէն թիւճիւ էթ- մէնին գապիլ, վէ գօլաեը պուլունմատը- ղը տէրքեար օլուպ, եալընըզ ալթընճը նէվի օլան քէֆալէթի մուվագաքա եա- խօտ միւզաֆի տէյնին զիմմէթի մէտեու- նա թէրէթթիւպիւնտէն ագտէմ ֆէսի վէ իպթալ էտիլէ պիլիւր. եանի տահա մուամէլէեէ պէտ օլունմազտան, եախօտ օլունտուղու հալտէ տախի մէքֆուլ ա- լէյհին զիմմէթինէ ագճէ կէշմիշ օլմագ- տան էվվէլ, քէֆալէթտէն թիւճիւ էտիլէ պիլէճէյի Մէճէլէյի ճէլիլէնին ալթը եիւզ գըրգընճը պէնտինտէն իսթիֆհամ է- տիլիւր:

Պիր ատէմին զուհուր էտէճէք տէյնինէ քէֆալէթ էթմէք տախի պու գապիլտէն օլտուղու հալտէ, անտէն թիւճիւ էտիլէ- մէմէսինէ սէսլէպ նէ տիր:

Պունտա կէրչի քէֆալէթ մուախիսարէն

իճրա օլունուր իսէ տէ, մուամէլաթ մէսպուզ, վէ մէտեուն ատտ օլունան զաթ զիմմէթինէ. տէյնին թէրէթթիւպ էթմէմիչ օլմասը միչքիւք օլաուղու հալտէ քէֆալէթ իճրա օլունարագ, մուամէլաթը սաւլիֆէ թէէմին էտիլմէչ տէմէք օլուր. վէ պինաէն ալէյհ հէնուպ տէյին զիմմէթի մէտեունա թէրէթթիւպ էթմէմիչ օլան քէֆալէթի մուվազգաթա գապիլինտէն օլմահըպ, պիր ճիհէթ վէ էսաս իւղէրինէ իճրա օլունան տիկէր քէֆալէթէր էնվաինտէն պուլունուր:

ՆԵՎԻ ՐԱՊԻ

Մ Ի Ի Թ Է Ց Ե Ի Բ Ի Ա Թ

Ր Է Շ Ի Ն Ս Է Լ Է Տ Լ Է Բ Ի

Ումուրու թիճարէթ տէրէհին նէ մուամէլէ տիր, վէ գաչ նէվի օլուր:

Պիր տէյնէ թէէմինաթ մագաւրնտա վէրիլէն շէյէրէհին տէնիլէր. վէ մուամէլէսի ու նուրու թիճարէթ տէ էսասէն իւչ տիւրլիւ օլարագ ճարի տիր. եանի ատի. մէշուրթ, վէ գաթի. սիւրէթէր իլէ:

Ատի օլան հանկիսի տիր:

Պորճուն իֆասընը թէէմին զըմնընտա, տաին իամինէ վէֆաէն պիր միւք ֆէրաղը, եախօտ պիր ճինս էչեա վէ միւճէվէհէրաթ, վէ եա տէ պիր էսհամ թահվիլաթը, վէ պունա միւմասիլ տաին եէտինէ պիր էմանէթ իթասը տըր քի, գաիտէյի ճարիլէսի օլ տէյնին իֆասընա տէկին, ըհհին իտիլէն շէյ տաին նէգտինտէ էմանէթ գալըպ, վէ պորճուն հինի իֆասընտա եինէ այնըյլա իեատէ գըլընըր:

Շարթիլը օլան հանկըսը տըր:

Պիր մէսպլիղի միւսթագրէգէեէ մուգապիլ, տէվաթրի ըհամիլէնին պիրիսի վէզնէսինտէն մուխասսէս օլան մասչըն մահ պէ մահ տալինէ իթասը, վէ եա տէ մէտեունուն մութասարըրֆ օլտուղու պիր միւք իճարընըն մահ պէ մահ, վէ եա

խօտ էսհամ ֆաիլինին ինզըզայը թագասիթինտէ, տաին ճանիպինտէն ալընմասը, վէ պիր տէ պիր միւհլէթ թաեին գըլընարագ հուլուլու վատէեէ տկին բիաչասը թէնէզզիւլ էթտիքճէ ֆարգը իֆա գըլընմագ իւղրէ էսհամը ումումիլէ, վէ շիմէն տըֆէր հիսսէ սէնէտաթը ըհհինի խուսուսլարը օլուպ, պունարճա ագո օլունան շարթ վէ մուգապլէ թամամ օլմատըգճա, տաինին պիր շէյ տէեէմէյէճէյի միսիլու, շէրաթ իճրա օլունամագ, վէ ագճէլէր պէր միւճիպի մուգապլէ ալընամագ իսէ մէտեունուն իսթիֆայը տէյն իլէ ըհհինլէրինի իսթիրտատա մէճպուր օլաճաղը պէտիհի տիր:

Գաթի ըհհին նէ կիսի տիր:

Պու տա պորճա պէտէլ թէրհին էտիլէն շէյին, վագթը մուայեէնինտէ տէյնին ատէմի թէէտիեէսի հալինտէ, պիլ ֆիրուլաթ էսմանը պորճունա մահուպ օլունմագ իւղրէ, տաինէ վէքեալէթ վէ մէհզունիեէթի գաթիլէ իթասըյլա օլունան ըհհին տիր քի, պու միսիլու ըհհինլէրի մէտեունուն բիգասընա պագըլմագսըլըն տաինին ֆիրուլաթ իլէ ալաճաղընը թէսվիլէեէ սալիհ օլաճաղը տէրքեար, վէ մուամէլաթը ախո ու իթա տա պիրիսի պու, վէ տիկէրի տէ թապիլի օլմագ իւղրէ իքի սիւրէթլէ ճէրէեան էտէր խուլի աչիքեար սըր:

(Մապասի սունու)

ՎԻԻԵՄԷ ՊԻՐ ԻԼԱՃ

Պիթթապի զասաֆմիզաճ ըտը Ձապիւ. վէ մըգտարը քեաֆի տէ թահսիլի իլմ իլէ մէշըուլէ օլարագ կէօյսիւնիւ զիեատէճէ զասֆլանտըրըպ, պիր արալըգ ուֆագտան էօքսիւրիւպ պաշլատը. կէթտիքճէ միտէսինտէ եէտիլինի հաղմ էտէճէք դուվվէթ, վէ պինաէն ալէյհ տիլլէրինտէ տալի տէրման վէ թագէթ գալմասը:

Թէտապիսի իչուն ճէլպ օլունան

Զ Ա Պ Ե Լ Վ Է Ք Ե Չ Ի Լ Է Ի Ր

հեքիմէր, նափիլէ չապալարլար ըտը . նիչուն քի կէթտիքճէ զաաֆլըդ իւսթէլէեիպ, վէ եաթաղա տիւշտիւ :

Զեվալլը Զապել տէրտինէ պու եօլ իլէ պիր ֆաիտէ հասըլ օլամամագտա օլտուղունա, վէ կիւն պէ կիւն սըհհէթինին թէհլիքէեէ օլրատըղընա պագարագ, թէտապիրի աթըպպատան իւմիտինի գաթ իլէ, բէտէրինին աատըգ տօսթլարընտան պիր զաթըն չիֆթիլինէ հավա թէպտիլինէ կէթմէյէ գարար գըլտը :

Չիֆթիլիք հավաար միւթէտիլ վէ պէրրահ, վէ եագընընտա տախի ապը հաեաթ կիպի պիր չայ ճէրէեան իտէր օլտուղու հալտէ, մէնզարէսի զաեթթ կիւզէլ պիր օլատա իտի :

Զապել օ չիֆթիլիլէ վասըլ օլտուղունուն սէքիլինճի կիւնիւ աեաղլանարագ եափաշ եափաշ եիւրիւմէյէ պաչլաեըպ, վէ կիւն պէ կիւն թէտըրիճ իլէ արթըրըր ըտը, կէտէրէք չիֆթիլիլէ եարըմ սաաթ պատ մէսաֆէտէ վէ չայ քէնարընտա պուլունան պիր աղաճ ալթընա գատար, եալըն աեաղ օլարագ կէտէր, վէ օրատա չայըրլար վէ չիմէնլէր իւզէրինտէ եան կէլիպ բահաթ էտէր իտի :

Չիֆթիլիլին սաղըն քէչիլէրինտէն տախի, օրալարտա եանըլանլար օլուպ, ճանը իսթէտիքճէ սիւտլէրինտէն սաղար վէ իչէր իտի . պէօյլէլիքլէ տէօրթ այ գատար տէվամտան սօնրա, նէ տէրսին Զապելին կիւճիւ գուվլէթի եէրինէ կէլիպ, միաէսի եօլույլա հաղմ էթմէյէ, պէնղի տիւղէլմէյէ վէ էօքսիւրիւյիւ քէսիլմէյէ եիւզ թուլթտու :

Գըղճըղազ սէվինճինտէն նէ եափաճաղընը պիլմէեէրէք, քէչիլէրէ էվլլէլճէ թէտավի էտէն տօգթօրլարտան պին գաթ զիեատէ հիւրմէթ էտէր, սէվէր, վէ չօգ տէֆա օթ չիչէքլէրինտէն տիղիլէր եափըպ, հէմ քէնտի պաչընա, վէ հէմ տէ քէչիլէրին պօյնունա սաարագ, սէվինճ վէ մէմնունիեթինի ֆիլիլէնտէ իսպաթ էյլէր իտի :

Իշթէ պու վէճհլէ Զապել միւպթէլա օլտուղու իսաթէլիքտէն քիւլլիւէն էզատէլի սէր էթտի քի, ըչէթասընտա մուհարրէր օլան մուպլէճէ, հավա, սու, քէչի սիւտիւ, վէ սապահ աղչամտա եարըմլար սաաթ ահէսթէ ահէսթէ եօլ եիւրիւմէք թէրթիպինտէն իպարէթ իտի :